

Vergaderjaar 2022–2023

36 250 K

Wijziging van de begrotingsstaat van het Defensiematerieelbegrotingsfonds (K) voor het jaar 2022 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVoorstel	2
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	3
1	Leeswijzer	3
2	Het beleid	3
2.1	Voorstel van wet	3
2.2	Belangrijkste begrotingswijzigingen	4
2.3	Ontvangsten- uitgavenmutaties	5
2.4	Budgettaire gevolgen van beleid	7
3	Verdiepingsbijlage	23

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Artikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2022 wijzigingen aan te brengen in de departementale begrotingsstaat van het van het Defensiematerieel-begrotingsfonds (K).

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

DE MINISTER VAN DEFENSIE,

K.H. Ollongren

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

De voorliggende tweede suppletoire begroting bevat de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de 1^e suppletoire begroting 2022 van hoofdstuk K van de begroting van het Rijk.

In deze tweede suppletoire begroting van het Defensiematerieelbegrotingsfonds zijn de besluiten van het kabinet uit de Najaarsnota verwerkt. Deze suppletoire wet dient dan ook in samenhang te worden gezien met de Najaarsnota.

In paragraaf 2.1 wordt de cijfermatige aansluiting ten opzichte van de 1^e suppletoire begroting uiteengezet. Vervolgens worden in paragraaf 2.2 de belangrijkste begrotingswijzigingen op deze begroting van het Defensiematerieelbegrotingsfonds vermeld, waarna deze in paragraaf 2.3, overzicht ontvangsten- uitgavenmutaties worden toegelicht. Afsluitend is in paragraaf 2.4 per artikel een tabel opgenomen met daarin de budgettaire gevolgen van beleid en de uitgaven- en ontvangstenmutaties. Per artikel worden de mutaties groter dan of gelijk aan onderstaande staffel op het niveau van de financiële instrumenten (en eventueel artikelonderdeel) toegelicht. Als laatste is in de verdiepingsbijlage per begrotingsartikel een meerjarige (voor de volledige planperiode) tabel met daarin de mutaties per jaar opgenomen.

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

De toelichtingen op de uitgaven gelden ook voor de verplichtingen. Alleen indien sprake is van een groot verschil van de verplichtingenmutaties ten opzichte van de uitgavenmutaties wordt dit verschil apart toegelicht. Deze verschillen ontstaan bijvoorbeeld doordat verplichtingen zijn aangegaan die niet tot een uitgavenmutatie leiden of door regelingen waarvoor de verplichtingen dit jaar worden aangegaan terwijl de uitgaven pas volgend jaar (of in de jaren daarna) plaatsvinden.

De tweede suppletoire begroting geeft een totaaloverzicht van financiële afwijkingen ten opzichte van de eerste suppletoire begroting van het DMF en wordt tegelijk met de Najaarsnota ingediend.

2 Het beleid

2.1 Voorstel van wet

Met het onderhavige wetsvoorstel wordt voorgesteld de uitgavenbegroting 2022 van het Defensiematerieelbegrotingsfonds (K) ten opzichte van de 1^e suppletoire begroting met een bedrag van € 1.101,5 miljoen te verlagen. voor het begrotingsbedrag van de ontvangsten 2022 wordt voorgesteld dit met € 760,4 miljoen te verlagen. Dit leidt voor het Defensiematerieelbegrotingsfonds tot een uitgavenbudget van € 4.887,7 miljoen en een

ontvangstenbudget van € 5.539,1 miljoen. De begroting voor de in 2022 aan te gane verplichtingen daalt met € 707,5 miljoen tot € 7.863,8 miljoen. De cijfermatige aansluiting ten opzichte van de 1^e suppletoire begroting 2022 is als volgt:

Uitgaven (in duizend euro)	
Stand 1 ^e suppletoire begroting 2022	€ 5.989.180
Wijzigingen 2 ^e suppletoire begroting 2022	– € 1.101.484
Stand Defensiematerieelbegrotingsfonds (K) in de najaarsnota 2022	€ 4.887.696

Ontvangsten (in duizend euro)	
Stand 1 ^e suppletoire begroting 2022	€ 6.299.547
Wijzigingen 2 ^e suppletoire begroting 2022	– € 760.436
Stand Defensiematerieelbegrotingsfonds (K) in de najaarsnota 2022	€ 5.539.111

2.2 Belangrijkste begrotingswijzigingen

Met deze tweede suppletoire begroting worden de uitgaven van het DMF met per saldo € 1,1 miljard verlaagd. Met uitzondering van de budgetten op artikel 4, vinden de verlagingen over de volle breedte van het DMF plaats.

De uitgavenverlagingen zijn vooral het gevolg van gewijzigde externe omstandigheden. Zo leiden de gevolgen van COVID-19 nog tot vertragingen. Het tekort aan microchips bijvoorbeeld, zorgt voor vertragingen bij de oplevering van geplande projecten. Verstoorde toeleveringsketens zorgen ook voor vertragingen. Daarnaast leidt ook de oorlog in Oekraïne tot krapte op de Defensiemarkten. Dit leidt tot vertragingen bij de investeringsprojecten van Defensie.

Voorts heeft ook defensie last van de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt. Dit zorgt voor vertragingen in de planning en uitvoering van investeringsprojecten. Dit is direct voelbaar in de organisatie en in de agendering en implementatie van de investeringen.

Als gevolg van boven genoemde oorzaken en omstandigheden worden in 2022 de budgetten verlaagd. De noodzaak van de investeringen blijft onverminderd hoog. Immers de oorlog in Oekraïne en de verslechterende veiligheidssituatie wereldwijd - zoals ook toegelicht in de Defensienota - onderstrepen de Defensie-investeringen; de huidige budgetaanpassingen doen daar op geen enkele wijze afbreuk aan.

Volgend voorjaar worden de thans verlaagde budgetten in een nieuw kasritme gezet. Op dat moment wordt een nieuwe inschatting gemaakt van de ontwikkeling van de externe omstandigheden en de raming van de investeringen die daar het beste bij past. Tussentijds werkt Defensie hard aan mogelijke versnellingen en andere mogelijkheden om de geagendeerde investeringen tijdig uit te voeren.

2.3 Ontvangsten- uitgavenmutaties

Belangrijkste suppletoire mutaties 2021 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)			
Toelichting	Omschrijving	Artikelen	Totaal
	Vastgestelde begroting 2022		5.387.062
	Mutaties 1 ^o suppletoire begroting 2022		602.118
	Stand 1° suppletoire begroting 2022		5.989.180
	Belangrijkste suppletoire mutaties		
1	Compensatie valuta USD dollars & Zweedse kronen	1	47.509
2	Aflossing DMO lening DLP	1	35.298
3	Kasschuif 2022 investeringen	1, 2, 3, 4, 5, 6	- 417.000
4	Kasschuif instandhouding materieel	1, 2, 3, 4	- 150.000
5	Aflossing Luchtmacht lening DLP	4	10.000
6	Verwachte minderontvangsten begroting 2022	1	- 18.000
7	Budgettoewijzing conform jaarplan kustwacht CARIB	1, 6	10.855
8	Vrijgave DMF budget 2022	1, 2, 3, 4, 5, 6	- 651.415
9	Interdepartementale budgetoverhevelingen	1, 3, 6	624
	Overige mutaties		30.645
	Stand 2° suppletoire begroting 2022		4.887.696

Toelichting overzicht belangrijkste suppletoire mutaties

1. *Compenstatie valuta USD dollars & Zweedse kronen*

De effecten van de aanpassingen in wisselkoers worden verwerkt op de begroting van Defensie. De tegenvaller die hierdoor optreedt op de begroting van Defensie wordt generaal gecompenseerd.

2. *Aflossing DMO lening DLP*

Drie jaar geleden is besloten om geld uit het DLP te lenen om het tekort op het exploitatiebudget binnen de defensiebegroting op te lossen. Met deze mutatie wordt de lening afgelost.

3. *Kasschuif 2022 investeringen*

Naar verwachting worden in 2022 niet alle investeringsuitgaven gerealiseerd. Wapensystemen worden minder snel dan verwacht geleverd. Uiteindelijk zal de productiecapaciteit van de bedrijven in deze sector groeien, maar dat zal enige tijd in beslag nemen. Derhalve wordt dit budget doorgeschoven.

4. *Kasschuif instandhouding materieel*

Naar verwachting worden in 2022 niet alle instandhoudingsuitgaven gerealiseerd. Van deze middelen wordt € 150 miljoen doorgeschoven.

5. *Aflossing Luchtmacht lening DLP*

Drie jaar geleden is besloten om geld uit het DLP te lenen om het tekort op het exploitatiebudget binnen de defensiebegroting op te lossen. Met deze mutatie wordt de lening afgelost.

6. Verwachte minderontvangsten begroting 2022

De verwachting is dat er minder wordt ontvangen vanwege lagere verkoopopbrengsten.

7. Budgettoewijzing conform jaarplan kustwacht CARIB

Door middel van deze budgettoevoeging van € 10,8 miljoen komt er geld beschikbaar voor de Kustwacht CARIB voor haar geplande activiteiten waaronder de capaciteiten voor de luchtverkenning.

8. Vrijgave DMF budget 2022

Naast de verschillende kasschuiven die door defensie zijn doorgevoerd, en welke bij de afgelopen miljoenennota ook al aan Kamer gemeld zijn, vinden over vrijwel de gehele breedte van het DMF neerwaartse aanpassingen van de uitgaven plaats. Deze neerwaartse aanpassingen zijn voornamelijk het gevolg van krapte op de Defensiemarkt en op de arbeidsmarkt. Als gevolg daarvan worden investeringsprojecten, alsmede het vrijgegeven budget, doorgeschoven.

9. Interdepartementale budgetoverhevelingen

Vanuit het DMF is onder andere € 4,8 miljoen overgeheveld naar het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) voor de verrekening van uitvoeringskosten van de AIVD en uitbreiding van digitale opslagcapaciteit. Daarnaast heeft Defensie onder andere € 3,8 miljoen ontvangen van het ministerie van J&V voor bewaken en beveiligen.

Per saldo stijgt de begroting van het DMF als gevolg van de interdepartementale budgetoverhevelingen met € 0,6 miljoen.

2.4 Budgettaire gevolgen van beleid

Beleidsartikel 1 Defensiebreed Materieel

Artikel 1 Defensiebreed Materieel (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)=(2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	981.860	1.287.655	- 86.775	- 27.545	1.173.335
Uitgaven	983.034	1.223.463	- 170.069	- 261.532	791.862
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>65,7%</i>				<i>100,0%</i>
Verwerving					
Opdrachten					
Verwerving: voorbereidingsfase	52.116	44.766	- 4.327	- 40.439	0
Verwerving: onderzoeksfase	0	3.185	164	- 3.349	0
Verwerving: realisatie	738.919	975.195	- 95.682	- 442.936	436.577
Instandhouding					
Opdrachten					
Instandhouding Materieel	399.167	339.644	- 9.859	- 57.456	272.329
Kennis en Innovatie					
Bekostiging					
Bijdrage grote onderzoeksfaciliteiten	2.521	1.764	1.695	641	4.100
Technologieontwikkeling	23.716	18.515	0	6.523	25.038
Kennisgebruik	3.072	9.847	0	- 7.538	2.309
Kort Cyclische Innovatie	3.485	7.261	0	- 3.261	4.000
Reserve Valutaschommelingen					
Storting/onttrekking begrotingsreserve					
Storting/onttrekking begrotingsreserve	0	0	0	47.509	47.509
Onzekerheidsreservering					
Fonds					
Fonds	3.735	23.083	375	- 23.458	0
Over-/ onderprogrammering					
Fonds					
Fonds	- 243.697	- 199.797	- 62.435	262.232	0
Ontvangsten	62.198	81.946	- 5.183	- 16.360	60.403

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 5,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de verplichtingen

De raming voor de verplichtingen voor Defensiebreed materieel is per saldo met € 97,5 miljoen verlaagd.

Deze neerwaartse bijstelling wordt met name verklaard door het project Defensie Operationeel Kleding Systeem (DOKS) (€ 150 miljoen). Bij dit materieelproject is de verwachte verplichting verschoven omdat de draagtesten verlengd zijn. Conform huidige agendering vindt de gunning begin 2023 plaats.

Ook bij andere projecten vinden - veelal kleinere - bijstellingen in de verplichtingen plaats. Daarnaast zijn ook opwaartse bijstellingen verwerkt, met name als gevolg van versnelde aanvulling van munitie (referentie: Kamerbrief 'Versnelde aanvulling inzetvoorraad munitie' (Kamerstuk [35 925 X, nr. 74](#)).

Onder instandhouding Defensiebreed Materieel valt ook de instandhouding van de Kustwacht CARIB. Voor de Kustwacht CARIB is het verplichtingenbudget naar boven bijgesteld met in totaal € 295 miljoen. Dit betreft de nieuwe contracten voor de luchtverkenningcapaciteit (Fixed Wing € 136 miljoen), de SAR heli (Rotary Wing € 106 miljoen), alsmede de verlenging van de huidige overbruggingscontracten (totaal € 32 miljoen). Daarnaast wordt nog een meerjarig onderhoudscontract afgesloten voor de walradar (€ 22 miljoen).

Toelichting op de uitgaven

Verwerving: voorbereidingsfase

Naar verwachting worden geen projecten in voorbereiding meer in 2022 gerealiseerd en daarom wordt de raming van de uitgaven voor alle projecten in deze fase in het geheel neerwaarts bijgesteld. Dit budget wordt doorgeschoven.

Verwerving: onderzoeksfase

Naar verwachting worden geen projecten in onderzoek meer in 2022 gerealiseerd en daarom wordt de raming van de uitgaven voor alle projecten in deze fase in het geheel neerwaarts bijgesteld. Dit budget wordt doorgeschoven.

Verwerving: realisatie

Het realisatiebudget voor Defensiebreed materieel is met ongeveer € 521 miljoen neerwaarts bijgesteld. Dit wordt onder andere verklaard door de neerwaartse bijstelling voor vier grote materieelprojecten. Op het project Defensiebrede Vervanging Wielvoertuigen (DVOW) valt de prognose € 113 miljoen lager uit. In de eerste suppletoire begroting werd nog een bedrag opgenomen voor het inmiddels ontbonden contract voor voertuig AASLT (Air Assault) en tevens worden in 2022 minder voertuigen geleverd dan gepland als gevolg van COVID-19. Dit budget wordt doorgeschoven.

Bij het project BK1 conventionele munitie (BK1-1) geldt een neerwaartse bijstelling van € 58 miljoen. Dit is het gevolg van vertraging bij het afsluiten van raamovereenkomsten, omdat de acceptatietesten van de betreffende munitie nog niet met succes zijn afgerond. Hierdoor zijn diverse leveringen verschoven naar eind 2022. De betalingen die zijn gerelateerd aan deze leveringen zullen in 2023 plaatsvinden.

Ook bij het project Verbeterd Operationeel Soldaat Systeem (VOSS) is sprake van een neerwaartse bijstelling van € 37 miljoen. Een deel van de leveringen van VOSS C4I en de bijbehorende ondersteuning was geagendeerd voor 2022, maar verschuift naar 2023 als gevolg van stagnatie in de toeleveringsketen van microchips. Verder wordt het budget voor het

project Defensie Operationeel Kledingsysteem (DOKS) verlaagd met € 22 miljoen. Vanwege transportproblemen verschuift een deel van de leveringen van helmen naar 2023.

Tevens valt voor een aantal projecten de realisatie naar verwachting lager uit: Defensie Bewakings- en Beveiligingssysteem (DBBS) (€ 74 miljoen) en project vervanging Civiele dienstauto (€ 31 miljoen). Ook is er voor het project DBBS sprake van een herfasering voor een bedrag van € 41 miljoen. Daarnaast zijn er diverse kleinere aanpassingen bij een veelvoud aan projecten (per saldo € 145 miljoen) doorgevoerd.

Instandhouding Materieel

Het budget voor instandhouding materieel is met € 67 miljoen neerwaarts bijgesteld. Deze neerwaartse bijstelling wordt verklaard door onder andere de verlaagde prognose voor het Defensie Munitiebedrijf (DMunB) van € 44 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door vertragingen van leveringen als gevolg van schaarste van grondstoffen en de naweeën van COVID-19. Deze leveringen schuiven door naar 2023.

Daarnaast prognosticeert het Kleding- en Persoonsgeboden Uitrustingsbedrijf (KPU-bedrijf) een lagere realisatie van € 12 miljoen met meerdere oorzaken; het raamcontract van de combatshirts Netherlands Fractal Pattern (NFP (€ 4,8 miljoen)) schuift door naar 2023. Daarnaast schuift Batch 3 interim NFP broek + jas (ongeveer € 6 miljoen) door naar 2023. Tevens is een neerwaartse bijstelling van € 6 miljoen bij de afdelingen Grondgebonden Wapensystemen, Luchtvaartsystemen en Maritieme systemen vanwege vertraging van het project Onderhoud bergingsvoertuig.

Over- en onderprogrammering

Met de actualisatie van de uitgaven voor de projecten op dit artikel zijn de uitgaven aangepast aan de verwachte realisaties van de projecten. Zodoende is van overprogrammering geen sprake meer.

Toelichting op de Ontvangsten

Het budget voor de Ontvangsten is met ongeveer € 21,5 miljoen neerwaarts bijgesteld. De verkoopopbrengsten vallen ten opzichte van het budget lager uit. Het proces van afstoting van Nederlandse F-16's aan de firma Draken is in een vergevorderd stadium maar de daadwerkelijke verkoopopbrengsten worden niet meer in 2022 maar in 2023 verwacht.

Beleidsartikel 2 Maritiem Materieel

Artikel 2 Maritiem Materieel (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)=(2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	479.731	926.784	- 215.936	3.872	714.720
Uitgaven	616.381	771.724	- 34.958	- 207.917	528.849
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>65,1%</i>				<i>100,0%</i>
Verwerving					
Opdrachten					
Verwerving: voorbereidingsfase	45.611	26.640	- 19.032	- 7.608	0
Verwerving: onderzoeksfase	68.701	62.341	- 42.120	- 20.221	0
Verwerving: realisatie	507.140	671.233	- 50.980	- 230.388	389.865
Instandhouding					
Opdrachten					
Instandhouding Materieel	178.525	221.878	- 51.044	- 31.850	138.984
Over-/ onderprogrammering					
Fonds					
Fonds	- 183.596	- 210.368	128.218	82.150	0
Ontvangsten	9.684	21.500	0	654	22.154

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 5,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de verplichtingen

Het budget voor de verplichtingen voor Maritiem Materieel is per saldo met € 212 miljoen verlaagd.

De neerwaartse bijstelling wordt allereerst verklaard door een technische correctie (€ 176 miljoen). Eerder dit jaardekasuitgaven op dit artikel bijgesteld, de verplichtingenbijstelling die daarbij hoort wordt nu verwerkt.

Voorts valt het budget voor het verwervingsproject Middelgrote Havensleepboten met € 12 miljoen lager uit. Dit project bestaat uit 2 modellen sleepboten, die bij twee verschillende leveranciers worden gebouwd. Het contract van het 1^e model is reeds getekend, maar bij de contractbesprekingen voor het 2^e model zijn onverwachts vertragingen ontstaan. Contractondertekening vindt niet meer in 2022 plaats.

Toelichting op de uitgaven

Verwerving: voorbereidingsfase

Naar verwachting worden geen projecten in voorbereiding meer in 2022 gerealiseerd en daarom wordt de raming van de uitgaven voor alle projecten in deze fase in het geheel neerwaarts bijgesteld. Dit budget wordt doorgeschoven.

Verwerving: onderzoeksfase

Naar verwachting worden geen projecten in onderzoek meer in 2022 gerealiseerd. Daarom wordt de raming van de uitgaven die horen bij de projecten in deze fase in het geheel verlaagd. Dit budget wordt doorgeschoven.

Verwerving: realisatiefase

De neerwaartse bijstelling van € 281 miljoen voor de projecten in de realisatiefase kent een aantal oorzaken.

De voortgang van het project Combat Support Ship (CSS) loopt op schema. Desondanks is er sprake van een doorschuif van € 37 miljoen naar 2023, dit wordt veroorzaakt door een aanpassing op de actuele raming Stand Onderhanden Werk (SOW).

Tevens is het budget voor het project Torpedo's MK48 verlaagd met € 28 miljoen. De productie en levering van artikelen heeft enkele jaren vertraging opgelopen vanwege productieproblemen bij Amerikaanse leveranciers. Zowel de feitelijke leveringen als de administratieve facturatie lopen daarom achter. Dit schuift daarom door.

Verder wordt er op het project ESSM BLOCK 2 Verwerving en integratie, minder missiles aangekocht in 2022 dan begroot. Hierdoor vindt een verschuiving plaats van € 20 miljoen naar 2023.

Bij het project Vervanging MK46 heeft een herfasering plaatsgevonden van € 15 miljoen. Dit project betreft een FMS-case. Naar aanleiding van actuele informatie over leveringen schuiven de uitgaven door.

Daarnaast zijn op de volgende projecten herfaseringen opgetreden: Vervanging Maritiem Surface-to-Surface Missile (€ 17 miljoen), Vervanging 127mm kanon LCF (€ 14 miljoen) en diverse kleinere aanpassingen bij een veelvoud aan projecten (per saldo € 150 miljoen).

Instandhouding materieel

De bijstellingen in het budget voor de instandhouding van het materieel worden voornamelijk bepaald door de twee grote kasschuiven die zijn doorgevoerd. Bij de eerste kasschuif is € 51 miljoen van 2022 doorgezet naar 2026. Met de tweede kasschuif is € 32 doorgeschoven naar 2023, met name als gevolg van langere doorlooptijden voor het afsluiten van contracten en levertijden ten gevolge van de huidige marktomstandigheden.

Over- en onderprogrammering

Met de actualisatie van de uitgaven voor de projecten op dit artikel zijn de uitgaven aangepast aan de verwachte realisaties van de projecten. Zodoende is van overprogrammering geen sprake meer.

Beleidsartikel 3 Land Materieel

Artikel 3 Land Materieel (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties Miljoenennota	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3) Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	879.106	1.175.635	- 343.560	221.766	1.053.841
Uitgaven	714.936	791.732	- 99.497	- 185.664	506.571
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>55,8%</i>				<i>100,0%</i>
Verwerving					
Opdrachten					
Verwerving: voorbereidingsfase	5.689	8.033	- 8.021	- 12	0
Verwerving: onderzoeksfase	11.052	6.752	- 5.909	- 843	0
Verwerving: realisatie	579.883	603.079	- 50.403	- 311.341	241.335
Instandhouding					
Opdrachten					
Instandhouding Materieel	291.974	348.324	- 45.888	- 37.200	265.236
Over-/ onderprogrammering					
Fonds					
Fonds	- 173.662	- 174.456	10.724	163.732	0
Ontvangsten	2.500	2.500	0	0	2.500

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 5,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de verplichtingen

Het verplichtingenbudget van de landmaterieel projecten is ten opzichte van de eerste suppletoire begroting met € 122 miljoen neerwaarts bijgesteld.

Het betreft de projecten Kapitale munitiesoorten compensatie O&T Spike (€ 39 miljoen) en BKI verwerving PGM (€ 14 miljoen) waarbij de contractvorming niet meer in 2022 voortgang heeft maar verschuift naar 2023.

Tevens valt de prognose voor het project FGBADS ten opzichte van het budget € 21 miljoen lager uit, omdat het beschikbare verplichtingenbudget voor dit project is overgeheveld naar het MRAD-project en verschuift naar 2023.

Bij het project Vervanging CBRN VERK. CAP. is de opdracht gewijzigd naar een Midlife Update (MLU) waardoor het aanbestedingsplan is gewijzigd en de geplande te realiseren verplichtingen zijn verschoven naar 2023 (€ 10 miljoen) en 2024 (€ 17 miljoen).

Voor het project Area Access Denial is het verplichtingenbudget neerwaarts bijgesteld met € 21 miljoen. In de studiefase tussen 2021 – 2022 is gebleken dat de uitvoering niet haalbaar is. Er wordt een nieuw verwervingsplan opgesteld en de verplichtingen schuiven daarmee door.

Toelichting op de uitgaven

Verwerving: voorbereidingsfase

Naar verwachting worden geen projecten in voorbereiding meer in 2022 gerealiseerd en daarom wordt de raming van de uitgaven voor alle projecten in deze fase in het geheel neerwaarts bijgesteld. Dit budget wordt doorgeschoven.

Verwerving: onderzoeksfase

Naar verwachting worden geen projecten in onderzoek meer in 2022 gerealiseerd en daarom wordt de raming van de uitgaven voor alle projecten in deze fase in het geheel neerwaarts bijgesteld. Dit budget wordt doorgeschoven.

Verwerving: realisatiefase

Per saldo wordt het budget voor de realisatiefase neerwaarts bijgesteld met € 362 miljoen. Deze neerwaartse bijstelling kent een aantal oorzaken.

Ten eerste schuift het budget (€ 38 miljoen) voor het materieelproject Nucleair Biologisch Chemische (NBC) Maskers door naar 2023. Dit is mede het gevolg van het bijstellen van het programma van eisen (PVE) voor de vervanging van de individuele CBRN bescherming.

Ten tweede wordt het budget voor het project FGBADS (deel 1 fase 2 (BMC4I FOC) + Deel 2 (SSC)) verlaagd met € 23 miljoen omdat het beschikbare budget voor dit project is overgeheveld naar het MRAD-project. De kasrealisatie voor dit project vindt in latere jaren plaats.

Tevens is de realisatieprognose voor het project Sensor CRAM/CL1 UAV met € 19 miljoen neerwaarts bijgesteld. De verificatie en levering van het eerste systeem zal in 2022 niet meer plaatsvinden vanwege grondstof- en personeelstekorten bij de leverancier. Hiermee vertragen ook de gerelateerde betalingen.

Bij het project MLU Infanterie Gevechtsvoertuig ((IGV) CV-90) incl. CE-pakket, is de neerwaartse bijstelling € 13 miljoen. De realisatie van de milestone voor de inspectie en verificatie van het voertuig staat gepland voor november 2022. De leverancier ligt op schema, maar een kleine vertraging zorgt ervoor dat de factuur van € 13 miljoen niet meer in 2022 tot betaling zal komen.

Ook is het realisatiebudget voor het project CBRN Chemische Alarmdetectie neerwaarts bijgesteld met € 11 miljoen. Deze bijstelling is gedaan omdat het opstellen van de behoeftestelling langer duurt dan verwacht. Hierdoor schuift de verwachte verplichting naar 2023 waardoor ook de kasuitgaven zullen doorschuiven.

Daarnaast zijn op de volgende projecten herfaseringen opgetreden: Verwerving precision guided ammunition (€ 19 miljoen), Verwerving precision guided ammunition (€ 15 miljoen), Counter-IED Block 3 (€ 23 miljoen) en diverse diverse kleinere aanpassingen bij een veelvoud aan projecten (per saldo € 161 miljoen).

Instandhouding Materieel

Per saldo wordt het instandhoudingsbudget neerwaarts bijgesteld met € 83 miljoen. Deze verlaging is onder andere het gevolg van een overheveling van € 42 miljoen naar het budget verwerving: realisatie ten behoeve

van het *Technology Center Land* (TCL) voor met name prijsstijgingen, btw-afdracht en ontwikkelingen op het gebied van de Arbeidsomstandighedenwet en milieuwet- en regelgeving. Daarnaast wordt budget doorgeschoven als gevolg van langere doorlooptijden en langere levertijden in de huidige markt.

Over- en onderprogrammering

Met de actualisatie van de uitgaven voor de projecten op dit artikel zijn de uitgaven aangepast aan de verwachte realisaties van de projecten. Zodoende is van overprogrammering geen sprake meer.

Beleidsartikel 4 Lucht Materieel

Artikel 4 Lucht Materieel (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties Miljoenennota	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3) Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	783.313	2.770.158	57.113	69.638	2.896.909
Uitgaven	1.236.398	1.210.083	120.746	125.816	1.456.645
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>82,7%</i>				<i>100,0%</i>
Verwerving					
Opdrachten					
Verwerving: voorbereidingsfase	13.117	5.804	27.239	- 30.543	2.500
Verwerving: realisatie	1.346.786	1.528.825	50.790	- 387.134	1.192.481
Instandhouding					
Opdrachten					
Instandhouding Materieel	278.253	263.030	- 25.061	23.695	261.664
Over-/ onderprogrammering					
Fonds					
Fonds	- 401.758	- 587.576	67.778	519.798	0
Ontvangsten	0	0	0	0	0

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 5,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de verplichtingen

De opwaartse bijstelling van het verplichtingenbudget bedraagt per saldo € 126,7 miljoen.

Deze bijstelling wordt voornamelijk veroorzaakt door het verwervingsproject «Beleidskader Inzetvoorraden F-16 infrarood geleide lucht-lucht raket». De Letter of Agreement (LOA) is in het derde kwartaal getekend. De verwachting is dat de verplichting van € 52 miljoen toch in 2022 wordt aangegaan.

Daarnaast heeft het verwervingsproject Opleiding & Training Munitie F-35 een opwaartse bijstelling van het budget van € 37 miljoen, vanwege een amendement op een bestaande LOA. Het is de verwachting dat deze LOA in 2022 wordt getekend.

Toelichting op de uitgaven

Verwerving: Realisatiefase

Het budget voor verwerving realisatie is per saldo met € 336,3 miljoen verlaagd. De verlaging van de raming kent een aantal oorzaken.

Ten eerste wordt het budget voor het verwervingsproject MLU Chinook met € 99 miljoen neerwaarts is bijgesteld. Bij het project Apache Remanufacture is het budget met € 72 miljoen neerwaarts bijgesteld. Bij deze projecten zijn de uitgaven doorgeschoven als gevolg van de voortgang van de FMS-case

aan de VS-zijde. Dergelijke herfaseringen komen bij grotere FMS-cases vaker voor omdat het goedkeuringsproces meerdere volgtijdelijke stappen moet doorlopen. Beide projecten lopen geen operationele vertragingen op.

Voor het project Male UAV bedraagt de neerwaartse bijstelling € 71 miljoen. Dit is voornamelijk te verklaren doordat de toestellen (voorlopig) niet naar Nederland komen. Door deze latere invoer in Nederland verplaatst de btw-aftocht naar achteren. Tevens is bij het project AH-64D Upgrade het budget met € 17 miljoen neerwaarts bijgesteld. Dit is het resultaat van aanpassingen in het betaalschema van de FMS-case waardoor het budget meeschuift.

Tevens is bij het project Continuatie VIP Transport Capaciteit Defensie het realisatiebudget verlaagd met € 13 miljoen. De oplevering van de Gulfstream was initieel voorzien in 2022 maar is verschoven naar eind februari 2023. Hierdoor verschuiven enkele mijlpalen inclusief de betaling van de btw naar volgend jaar. De prognose voor het project F-16 Instandhouding valt € 14 miljoen lager uit omdat de werkelijke behoefte aan onderdelen lager bleek dan was voorzien. Daardoor is de kasrealisatie in 2022 ook lager. Ook wordt het budget voor *1 Air Traffic Management (1 ATM)* naar 2023 overgeheveld (€ 8,5 miljoen).

Als laatste leiden ook in het luchtdomein tekorten aan grondstoffen en microchips tot langere levertijden. Dit vertraagt de realisatie van projecten.

Over-/ onderprogrammering

Met de actualisatie van de uitgaven voor de projecten op dit artikel zijn de uitgaven aangepast aan de verwachte realisaties van de projecten. Zodoende is van overprogrammering geen sprake meer.

Beleidsartikel 5 Infrastructuur en Vastgoed

Artikel 5 Infrastructuur en Vastgoed (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties Miljoenennota	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3) Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	909.935	959.738	65.710	- 122.487	902.961
Uitgaven	949.302	897.183	- 29.893	- 6.231	861.059
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>18,8%</i>				<i>100,0%</i>
Verwerving					
Opdrachten					
Verwerving: voorbereidingsfase	226.878	101.860	- 45.129	- 56.731	0
Verwerving: realisatie	367.859	499.992	6.968	- 93.026	413.934
Instandhouding					
Opdrachten					
Instandhouding Infrastructuur	480.583	462.805	4.465	- 20.145	447.125
Over-/ onderprogrammering					
Fonds					
Fonds	- 126.018	- 167.474	3.803	163.671	0
Ontvangsten	25.599	25.940	0	- 3.200	22.740

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 5,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting de verplichtingen

Het verplichtingenbudget is per saldo met € 56,8 miljoen gedaald. Aan de individuele vastgoedprojecten is een bedrag van € 35 miljoen aan prijsbijstelling toegekend, maar het aangaan van een aantal verplichtingen vindt niet plaats in 2022 maar in latere jaren. Dit betreft onder andere de verplichting voor het jaarlijkse instandhoudingsbudget (€ 26 miljoen) en de verplichting voor vastgoedprojecten legering defensiebreed (€ 15 miljoen). Ook het project aanpassingen vastgoed als gevolg van gewijzigde regelgeving (€ 15 miljoen), bouwtechnische verbetering brandveiligheid (€ 14,6 miljoen) en een aantal kleinere projecten (€ 21,2 miljoen) worden naar beneden bijgesteld.

Toelichting op de uitgaven

Verwerving: voorbereidingsfase

Naar verwachting worden geen projecten in voorbereiding meer in 2022 gerealiseerd en daarom wordt de raming van de uitgaven voor alle projecten in deze fase in het geheel neerwaarts bijgesteld. Dit budget wordt doorgeschoven.

Verwerving: realisatie

Naar verwachting zal de realisatie in 2022 € 86,1 miljoen lager uitkomen. De realisatie van een aantal projecten is verschoven van 2022 naar latere jaren. Dit betreft onder andere de projecten aanpassingen vastgoed als gevolg van gewijzigde regelgeving (€ 47 miljoen), revitalisering Bernhardkazerne (€ 14 miljoen), bouwtechnische verbetering brandveiligheid (€ 12 miljoen), legering defensiebreed (€ 10 miljoen), schietfaciliteiten (€ 10 miljoen), het landelijk opleidings- en kenniscentrum KMAR (€ 6,3 miljoen) en diverse kleinere aanpassingen bij een veelvoud aan projecten (per saldo € 32,8 miljoen). Daar staat een versnelling tegenover van het project Datacenter (€ 11 miljoen). Aangezien verplichtingen eerder aangegaan worden en de uitgaven hiervan later en soms zelfs in een ander jaar volgen, kunnen mutaties in uitgaven- en verplichtingenbudgetten van elkaar afwijken.

Instandhouding

Het instandhoudingsbudget is per saldo met € 15,7 miljoen gedaald. Als gevolg van beperkte capaciteit bij het Rijksvastgoedbedrijf wordt een deel van het instandhoudingsbudget (€ 26 miljoen) in 2023 gerealiseerd. Het instandhoudingsbudget van de KMar is daarnaast met € 6 miljoen gestegen, voornamelijk als gevolg van instandhoudingsuitgaven in het kader van de implementatie van het *Entry & Exit System* (EES) en de oprichting van ENU (*European travel information and authorisation system* (ETIAS) *National Unit*). Het betreft uitgaven voor maritieme grensdoorlaatposten en huisvesting van personeel. Tevens is het instandhoudingsbudget van de luchtmacht opgehoogd (€ 4,4 miljoen) voor met name uitgaven voor dieptereiniging van hangaars.

Over-/ onderprogrammering

Met de actualisatie van de uitgaven voor de projecten op dit artikel zijn de uitgaven aangepast aan de verwachte realisaties van de projecten. Zodoende is van overprogrammering geen sprake meer.

Beleidsartikel 6 IT

Artikel 6 IT (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3) Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	784.361	1.277.607	- 219.510	63.918	1.122.015
Uitgaven	887.011	921.270	- 156.846	- 21.714	742.710
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>39,7%</i>				<i>100,0%</i>
Verwerving					
Opdrachten					
Verwerving: voorbereidingsfase	425.475	412.494	- 249.250	- 163.244	0
Verwerving: realisatie	347.762	538.878	95.321	- 262.515	371.684
Instandhouding					
Opdrachten					
Instandhouding IT	398.866	368.551	- 3.736	6.211	371.026
Over-/ onderprogrammering					
Fonds					
Fonds	- 285.092	- 398.653	819	397.834	0
Ontvangsten	16.769	16.769	0	- 3.000	13.769

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 5,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de verplichtingen

De verplichtingen voor IT zijn met € 153,6 miljoen neerwaarts bijgesteld. De neerwaartse bijstelling betreft een optelling van meerdere bijstellingen van projecten in voorbereidingsfase.

Toelichting op de uitgaven

Verwerving: voorbereidingsfase

Naar verwachting worden geen projecten in voorbereiding meer in 2022 gerealiseerd en daarom wordt de raming van de uitgaven voor alle projecten in deze fase in het geheel neerwaarts bijgesteld. Dit budget wordt doorgeschoven.

Verwerving: realisatie

De neerwaartse bijstelling van € 182 miljoen op verwerving realisatie heeft meerdere oorzaken. Voor een aantal projecten vinden de uitgaven in latere jaren plaats. Daarnaast is momenteel de verstoring nog steeds zichtbaar in de logistieke keten op de wereldmarkt, waardoor een tekort aan computerchips is. Leveringen die dit jaar nog gepland staan zijn hierdoor vertraagd. Ook is het werven van voldoende gekwalificeerd personeel een uitdaging, waardoor het uitvoeren van alle opdrachten op een later moment plaatsvindt.

Over-/ onderprogrammering

Met de actualisatie van de uitgaven voor de projecten op dit artikel zijn de uitgaven aangepast aan de verwachte realisaties van de projecten. Zodoende is van overprogrammering geen sprake meer.

Beleidsartikel 7 Bijdrage andere begrotingshoofdstukken Rijk

Artikel 7 Bijdrage andere begrotingshoofdstukken Rijk (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3) Mutaties Miljoe- nennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)=(2+3)
Verplichtingen	0	0	0	0	0
Uitgaven	0	0	0	0	0
Ontvangsten	5.270.312	5.573.486	- 849.426	116.079	4.840.139

Voor dit artikel worden mutaties met een grootte van € 10,0 miljoen of meer toegelicht.

Toelichting op de uitgaven

Dit begrotingsartikel is technisch van aard. Op dit artikel worden de bijdragen verantwoord die vanuit de reguliere Defensiebegroting (Hoofdstuk X) overgeheveld worden naar het DMF.

Beleidsartikel 8 Overige Uitgaven en Ontvangsten

Artikel 8 Overige Uitgaven en Ontvangsten (bedragen x € 1.000)					
Omschrijving	Vastgestelde begroting (1)	Stand 1 ^e suppletoire begroting (2)	Mutaties 2 ^e suppletoire begroting (3)		Stand 2 ^e suppletoire begroting (4)=(2+3)
			Mutaties Miljoenennota	Overige mutaties 2 ^e suppletoire begroting	
Verplichtingen	0	173.725	- 173.725	0	0
Uitgaven	0	173.725	- 173.725	0	0
Nader te wijzen uitgaven					
Fonds	0	173.725	- 173.725	0	0
Ontvangsten	0	577.406	0	0	577.406

Op dit artikel worden de overige uitgaven en ontvangsten opgenomen. Het betreft hoofdzakelijk uitgaven en/of ontvangsten die op een later moment worden toebedeeld aan de beleidsartikelen. Een voorbeeld hiervan is de loon- en prijsbijstelling, die nog moet worden verdeeld over de afzonderlijke artikelen.

Toelichting op de verplichtingen

Het totaal aan verplichtingen dat op dit artikel werd aangehouden, betrof uitgekeerde prijsbijstelling. Deze prijsbijstelling is verdeeld over de beleidsartikelen. Dat betekent dat de verplichtingen die hiermee samenhangen ook worden overgeboekt naar de betreffende beleidartikelen.

Toelichting op de uitgaven

Het totaal aan uitgaven dat op dit artikel werd aangehouden, betrof uitgekeerde prijsbijstelling. Deze prijsbijstelling is verdeeld over de beleidsartikelen. Dit betekent dat de uitgaven worden overgeboekt.

3 Verdiepingsbijlage

In de verdiepingsbijlage is per begrotingsartikel een meerjarige (voor de volledige planperiode) tabel met daarin de mutaties per jaar opgenomen.

Artikel 1 Defensiebreed Materieel (bedragen x € 1.000)														
Omschrijving	Mutatie 2023	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031	Mutatie 2032	Mutatie 2033	Mutatie 2034	Mutatie 2035	Mutatie 2036
Verplichtingen	352.063	290.821	388.904	871.870	1.104.182	386.020	910.024	707.036	238.125	101.969	56.890	- 110.024	206.178	174.926
Uitgaven	243.6821.029.210	935.393	252.885	- 18.063	295.501	372.640	- 36.661	167.548	257.861	437.829	681.9731.839.236			
Verwerving														
Opdrachten	- 133.951	296.074	531.250	377.233	969.224	410.608	428.813	350.885	220.082	308.187	178.827	227.225	237.804	294.935
Verwerving: voorbereidingsfase	- 147.310	263.966	424.428	289.585	916.054	400.479	372.477	342.258	212.643	285.158	154.210	220.709	227.241	281.373
Verwerving: onderzoeksfase	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verwerving: realisatie	13.359	32.108	106.822	87.648	53.170	10.129	56.336	8.627	7.439	23.029	24.617	6.516	10.563	13.562
Instandhouding														
Opdrachten	1.890	1.935	1.929	27.428	1.928	1.928	1.927	1.927	1.928	1.927	1.927	1.927	1.909	1.908
Instandhouding Materieel	1.890	1.935	1.929	27.428	1.928	1.928	1.927	1.927	1.928	1.927	1.927	1.927	1.909	1.908
Kennis en Innovatie														
Bekostiging	21.532	74.929	101.840	114.840	128.610	147.610	156.110	164.110	167.110	168.610	168.610	168.610	168.610	168.610
Bijdrage grote onderzoeksfaciliteiten	21.532	74.929	101.840	114.840	128.610	147.610	156.110	164.110	167.110	168.610	168.610	168.610	168.610	168.610
Technologieontwikkeling	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kennisgebruik	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kort Cyclische Innovatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve valutaschommelingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Onzekerheidsreservering	627	86	118	305	18	18	18	18	181	2169	707	0	0	0
Over/ onderprogrammering	353.584	656.186	300.256	- 266.921	- 1.117.843	- 264.663	- 214.228	- 553.601	- 352.380	- 313.345	- 92.210	40.085	273.6511.373.783	
Ontvangsten	- 2.043	-	-	- 2.062	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Artikel 2 Maritiem Materieel (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Mutatatie 2023	Mutatatie 2024	Mutatatie 2025	Mutatatie 2026	Mutatatie 2027	Mutatatie 2028	Mutatatie 2029	Mutatatie 2030	Mutatatie 2031	Mutatatie 2032	Mutatatie 2033	Mutatatie 2034	Mutatatie 2035	Mutatatie 2036
Verplichtingen	1.333.794	182.087	- 112.374	- 238.811	132.308	- 426.806	187.377	719.925	1.256.445	1.085.906	1.211.869	801.441	705.888	- 586.166
Uitgaven	19.406	100.908	242.725	400.582	623.789	516.094	588.198	987.134	1.091.261	906.153	796.298	563.646	573.662	- 687.626
Verwerving														
Opdrachten	48.020	17832	254.716	16.345	134.834	51.459	342.448	891.304	1.265.970	1.103.208	1.227.948	822.142	726.472	- 571.264
Verwerving: voorbereidingsfase	- 10.000	73.148	235.426	328.335	531.255	485.458	545.898	952.969	1.011.966	832.590	702.378	509.454	543.750	- 748.111
Verwerving: onderzoeksfase	- 128.991	- 211.171	- 146.681	- 456.663	- 491.016	- 513.524	- 235.088	- 86.957	251.720	268.982	554.348	311.990	173.500	173.500
Verwerving: realisatie	187.011	155.855	165.971	144.673	94.595	79.525	316.638	25.292	2.284	1.636	- 28.778	698	9.222	3.347
Instandhouding														
Opdrachten	208	453	- 5	47.903	- 3.072	- 3.072	- 3.072	- 2.802	- 2.622	- 2.627	- 2.627	- 2.627	- 3.153	- 3.153
Instandhouding Materieel	208	453	- 5	47.903	- 3.072	- 3.072	- 3.072	- 2.802	- 2.622	- 2.627	- 2.627	- 2.627	- 3.153	- 3.153
Over-/ onderprogrammering	- 28.822	82.623	- 11.986	336.334	492.027	467.707	248.822	98.632	- 172.087	- 194.428	- 429.023	- 255.869	- 149.657	- 113.209
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Artikel 3 Land Materieel (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Mutatie 2023	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031	Mutatie 2032	Mutatie 2033	Mutatie 2034	Mutatie 2035	Mutatie 2036
Verplichtingen	38.310	- 64.034	27.905	73.890	- 4.767	- 42.792	- 50.208	- 156.660	- 94.364	- 134.525	- 103.176	- 12.898	31.098	31.098
Uitgaven	- 106	198.720	258.739	565.702	673.687	294.186	348.552	200.002	262.315	256.227	252.613	343.459	214.339	230.843
Verwerving														
Opdrachten	48.020	178.32	254.716	16.345	134.834	51.459	342.448	891.304	1.265.970	1.103.208	1.227.948	822.142	726.472	- 571.264
Verwerving: voorbereidingsfase	- 10.000	73.148	235.426	328.335	531.255	485.458	545.898	952.969	1.011.966	832.590	702.378	509.454	543.750	- 748.111
Verwerving: onderzoeksfase	- 128.991	- 211.171	- 146.681	- 456.663	- 491.016	- 513.524	- 235.088	- 86.957	251.720	268.982	554.348	311.990	173.500	173.500
Verwerving: realisatie	187.011	155.855	165.971	144.673	94.595	79.525	316.38	25.292	2.284	1.636	- 28.778	698	9.222	3.347
Instandhouding														
Opdrachten	208	453	- 5	47.903	- 3.072	- 3.072	- 3.072	- 2.802	- 2.622	- 2.627	- 2.627	- 2.627	- 3.153	- 3.153
Instandhouding Materieel	208	453	- 5	47.903	- 3.072	- 3.072	- 3.072	- 2.802	- 2.622	- 2.627	- 2.627	- 2.627	- 3.153	- 3.153
Over-/ onderprogrammering	- 28.822	82.623	- 11.986	336.334	492.027	467.707	248.822	98.632	- 172.087	- 194.428	- 429.023	- 255.869	- 149.657	- 113.209
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Artikel 4 Lucht Materieel (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Mutatatie 2023	Mutatatie 2024	Mutatatie 2025	Mutatatie 2026	Mutatatie 2027	Mutatatie 2028	Mutatatie 2029	Mutatatie 2030	Mutatatie 2031	Mutatatie 2032	Mutatatie 2033	Mutatatie 2034	Mutatatie 2035	Mutatatie 2036
Verplichtingen	349.587	384.417	532.662	675.986	535.676	350.164	364.409	273.509	167.739	157.712	67.636	166.483	89.839	202.867
Uitgaven	109.208	268.623	363.221	629.103	658.193	525.112	322.295	267.132	186.066	191.476	230.644	209.764	205.158	269.385
Verwerving														
Opdrachten	213.823	384.791	772.620	819.543	776.741	489.896	413.991	275.969	170.987	176.168	83.508	188.698	110.796	212.705
Verwerving: voorbereidingsfase	- 45.539	99.299	200.680	409.398	336.348	160.909	148.639	126.566	56.421	16.894	- 87.120	32.532	- 46.792	- 2.447
Verwerving: realisatie	259.362	285.492	571.940	410.145	440.393	328.987	265.352	149.403	114.566	159.274	170.628	156.166	157.588	215.152
Instandhouding														
Opdrachten	13.340	13.339	13.150	30.150	21.650	13.150	13.150	13.150	13.150	13.150	13.150	13.150	13.150	13.150
Instandhouding Materieel	13.340	13.339	13.150	30.150	21.650	13.150	13.150	13.150	13.150	13.150	13.150	13.150	13.150	13.150
Over/ onderprogrammering	- 117.955	- 129.507	- 422.549	- 220.590	- 140.198	22.066	- 104.846	- 21.987	1.929	2.158	133.986	7.916	81.212	43.530
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Artikel 5 Infrastructuur en Vastgoed (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Mutatie 2023	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031	Mutatie 2032	Mutatie 2033	Mutatie 2034	Mutatie 2035	Mutatie 2036
Verplichtingen	- 16.366	48.624	73.722	130.779	92.739	55.723	15.444	22.279	18.631	10.945	12.137	9.220	7.384	11.829
Uitgaven	63.772	70.571	70.767	98.791	45.244	44.040	31.645	20.605	17.357	17.267	17.271	17.271	14.857	14.188
Verwerving														
Opdrachten	3.768	111.199	109.328	94.154	55.028	31.469	12.174	23.734	20.448	19.756	19.760	19.760	17.346	16.677
Verwerving: voorbereidingsfase	233	30.261	36.382	29.021	19.166	1.628	- 6.448	9.267	9.267	9.187	9.187	9.187	9.187	9.187
Verwerving: realisatie	3.535	80.938	72.946	65.133	35.862	29.841	18.622	14.467	11.181	10.569	10.573	10.573	8.159	7.490
Instandhouding														
Opdrachten	530	750	725	750	725	5.725	5.725	5.725	5.725	5.725	5.725	5.725	5.725	5.725
Instandhouding Infrastructuur	530	750	725	750	725	5.725	5.725	5.725	5.725	5.725	5.725	5.725	5.725	5.725
Over-/ onderprogrammering	59.474	- 41.378	- 39.286	3.887	- 10.509	6.846	13.746	- 8.854	- 8.816	- 8.214	- 8.214	- 8.214	- 8.214	- 8.214
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Artikel 6 IT (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Mutatie 2023	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031	Mutatie 2032	Mutatie 2033	Mutatie 2034	Mutatie 2035	Mutatie 2036
Verplichtingen	112.371	- 15.803	340.286	559.312	395.190	260.589	232.692	234.228	257.441	275.135	246.063	231.558	144.048	195.067
Uitgaven	- 200.350	150.847	187.066	508.584	242.819	239.313	250.358	457.976	302.268	357.512	341.496	324.214	206.194	230.157
Verwerving														
Opdrachten	18.013	225.516	296.370	362.393	191.359	155.212	241.980	269.737	295.121	351.233	315.634	317.152	225.941	248.870
Verwerving: voorbereidingsfase	- 59.182	191.591	251.119	357.834	192.674	157.570	238.643	269.892	294.132	349.474	314.692	316.213	199.260	222.242
Verwerving: realisatie	77.195	33.925	45.251	4.559	- 1.315	- 2.358	3.337	- 155	989	1.759	942	939	26.681	26.628
Instandhouding														
Opdrachten	- 3.672	- 1.646	- 1.145	- 133	677	3.604	4.196	3.926	3.746	3.746	3.746	3.746	4.272	4.272
Instandhouding IT	- 3.672	- 1.646	- 1.145	- 133	677	3.604	4.196	3.926	3.746	3.746	3.746	3.746	4.272	4.272
Over-/ onderprogrammering	- 214.691	- 73.056	- 108.159	146.324	50.783	80.497	4.182	184.313	3.401	2.533	22.116	3.316	- 24.019	- 22.985
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Artikel 7 Bijdrage andere begrotingshoofdstukken Rijk (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Verplichtingen														
Uitgaven														
Ontvangsten														
			95.663	1.873.972	1.977.521	2.307.741	2.056.665	1.733.402	1.757.408	1.739.908	1.739.908	1.739.903	1.739.903	1.739.903

Artikel 8 Overige Uitgaven en Ontvangsten (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Mutatie 2023	Mutatie 2024	Mutatie 2025	Mutatie 2026	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031	Mutatie 2032	Mutatie 2033	Mutatie 2034	Mutatie 2035	Mutatie 2036
Verplichtingen	- 164.766	- 172.451	- 169.277	- 158.418	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280
Uitgaven	- 164.766	- 172.451	- 169.277	- 158.418	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280
Nader te wijzen uitgaven														
Fonds	- 164.766	- 172.451	- 169.277	- 158.418	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280	- 156.280
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0